

การบริหารจัดการการประชาสัมพันธ์เพื่อส่งเสริมให้เกษตรกร
ทำการเกษตรกรรมยั่งยืนของจังหวัดนครราชสีมา

The Public Relations Administration for Promoting Farmers in Terms of the
Sustainable Agriculture in Nakhon Ratchasima Province

กวิณพัฒน์ เอี่ยมโคกสูง และ สัมพันธ์ พลภักดิ์

Kawinpat Aiamkoksoong and Sampan Polpak

หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซีย

Doctor of Philosophy in Public Administration Program, Eastern Asia University

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา (1) ปัญหาเกี่ยวกับการบริหารจัดการการประชาสัมพันธ์ (2) แนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการการประชาสัมพันธ์ และ (3) ปัจจัยที่มีส่วนสำคัญทำให้แนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการการประชาสัมพันธ์เพื่อส่งเสริมให้เกษตรกรทำการเกษตรกรรมยั่งยืนของจังหวัดนครราชสีมาประสบผลสำเร็จ การวิจัยเป็นแบบผสมผสานซึ่งเน้นการวิจัยเชิงปริมาณและใช้การวิจัยเชิงคุณภาพเป็นข้อมูลเสริม กลุ่มตัวอย่าง คือ เกษตรกรจำนวน 1,107 คน สถิติที่ใช้ คือ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ส่วนการวิจัยเชิงคุณภาพใช้กลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือ การวิเคราะห์ข้อมูล ผลการศึกษาพบว่า (1) ปัญหาการบริหารจัดการที่สำคัญ คือ จังหวัดไม่ได้ประชาสัมพันธ์ให้เกษตรกรทราบถึงปัญหาการทำการเกษตรของเกษตรกรในสภาพปัจจุบันที่มีปัญหาทั้งในด้านการผลิต การตลาด และการมีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมมากเท่าที่ควร (2) แนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการที่สำคัญ คือ จังหวัดควรรณรงค์ในด้านการประชาสัมพันธ์ให้เกษตรกรทราบถึงปัญหาการทำการเกษตรในปัจจุบันที่มีปัญหาด้านการผลิต การตลาด และมีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมให้มากเท่าที่ควร และ (3) ปัจจัยที่มีส่วนสำคัญทำให้แนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการการประชาสัมพันธ์เพื่อส่งเสริมให้เกษตรกรทำการเกษตรกรรมยั่งยืนของจังหวัดนครราชสีมาประสบผลสำเร็จ คือ หน่วยงานด้านการประชาสัมพันธ์ทั้งภาครัฐและภาคเอกชนที่เกี่ยวข้องทุกภาคส่วนให้การสนับสนุนงานด้านการประชาสัมพันธ์ในทุกขั้นตอนของการดำเนินงาน

คำสำคัญ: การบริหารจัดการการประชาสัมพันธ์, การส่งเสริมให้เกษตรกรทำการเกษตรแบบยั่งยืน

Abstract

The objectives of this study were to examine (1) the problems of Public Relations Administration, (2) development guidelines of Public Relations Administration and (3) main factors for the success of the development guidelines of administration of Public Relations Administration for promoting farmers in terms of the sustainable agriculture in Nakhon Ratchasima Province. The research methodology of this study was designed as mix method research using quantitative research principle means data and supported by qualitative research. The quantitative research was the survey research for collecting large field data with questionnaires. The samples were 1,107 agricultural farmers. The total of the sample was calculated by using Taro Yamane 's Formula. Statistics exercised

were frequency, percentage, mean, and standard derivation and qualitative research which used sample data analysis tools. The results of the study were (1) the major problem of public relations administration was the provincial officers did not inform the farmers about the marketing problems and the effects on environment as they could have informed them. This would have caused the farmers to adapt the appropriate methods for substantial and sustainable agriculture resulting in stable incomes, (2) the major development guideline of public relations administration was the provincial officers should promote and disseminate accurate information to the present farmers about the marketing problems and conditions and the effects on the environment as much as possible, (3) the main factor taking important part of the development guidelines of public relations administration was that all departments, state and public, support the dissemination of agricultural information in every single work process.

Keywords: public relations administration, promoting farmers in terms of the sustainable agriculture

บทนำ

ภาคการเกษตรของจังหวัดนครราชสีมาในสภาพปัจจุบันยังมีการทำเกษตรในรูปแบบเดิม ด้วยความเชื่อดั้งเดิมของเกษตรกร ทำให้เกิดประสบปัญหาต่างๆ มากมายต่อสภาวะแวดล้อม หรือแม้แต่ตัวเกษตรกรเอง ปัจจุบันในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555-2559) ยึดหลักเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อให้การพัฒนาประเทศไปทางในสายกลาง โดยให้มีการพัฒนาปฏิรูปการเกษตรกรรมมาเป็นรูปแบบการทำเกษตรกรรมยั่งยืน ซึ่งเป็นระบบการทำเกษตรที่ให้ความสำคัญกับระบบนิเวศโดยจะช่วยฟื้นฟูและอนุรักษ์ทรัพยากรในไร่นาและสิ่งแวดล้อม ลดการพึ่งพาปัจจัยภายนอกให้ได้มากที่สุด ซึ่งการทำเกษตรกรรมยั่งยืนนั้น ต้องมีความรู้ความเข้าใจในการทำเกษตรกรรมยั่งยืนอย่างถ่องแท้ ต้องได้รับข้อมูล ข่าวสาร ในด้านการทำเกษตรกรรมยั่งยืนจากหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง หรือจากการประชาสัมพันธ์ข้อมูล ข่าวสาร เกษตรกรรมยั่งยืนจากหน่วยงาน องค์กรต่างๆ

สภาพปัญหาต่างๆ ทางด้านการประชาสัมพันธ์ ทำให้เกษตรกรยังไม่เข้าใจถ่องแท้ในการทำเกษตรกรรมยั่งยืน อีกทั้งยังมีความเชื่อเดิมๆ ในสิ่งที่เกษตรกรทำอยู่ จึงทำให้เกษตรกรยังยึดถือการทำเกษตรแบบเดิมๆ ซึ่งอาจมีผลกระทบต่างๆ ต่อสภาวะแวดล้อม ในการทำการ

เกษตรกรรมและสภาพความเป็นอยู่รวมถึงคุณภาพชีวิตของเกษตรกรอีกด้วย

การศึกษาครั้งนี้ เป็นการศึกษาที่เกี่ยวกับ “การบริหารจัดการการประชาสัมพันธ์เพื่อส่งเสริมให้เกษตรกรทำการเกษตรกรรมยั่งยืนของจังหวัดนครราชสีมา” ตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 5 ด้าน ได้แก่ (1) ความพอประมาณ (2) ความมีเหตุผล (3) การมีภูมิคุ้มกัน (4) เงื่อนไขความรู้ และ (5) เงื่อนไขคุณธรรม ทั้งนี้ มีปัญหาการวิจัย คือ “จังหวัดไม่ได้ประชาสัมพันธ์ให้เกษตรกรทราบถึงปัญหาการทำเกษตรของเกษตรกรในสภาพปัจจุบันที่มีปัญหาทั้งในด้านการผลิต การตลาด และการมีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมมากเท่าที่ควร” เนื่องจากจังหวัดนครราชสีมาดำเนินการด้านประชาสัมพันธ์โดยนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ไม่สอดคล้องกับหลักการและเงื่อนไขของปรัชญาเท่าที่ควร ทำให้ในช่วงเวลาที่ผ่านมาจังหวัดนครราชสีมามีปัญหาด้านการประชาสัมพันธ์

จากปัญหาการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับเกษตรกรรมยั่งยืน ไม่ชัดเจน ไม่ครอบคลุม และไม่หลากหลายช่องทาง ขาดความต่อเนื่อง อีกทั้งยังขาดงบประมาณที่เพียงพอ ทำให้เกษตรกรไม่สามารถรับทราบข้อมูลข่าวสารได้ครบถ้วนและถูกต้อง ทำให้เกษตรกรประสบปัญหาการ

ผลิตเกษตรกรรม ทำให้เกิดปัญหาต่อระบบเกษตรกรรม และมีผลกระทบต่อเศรษฐกิจของประเทศ ด้วยเหตุนี้ผู้ศึกษาจึงได้ทำการศึกษาวิจัย เรื่อง “การบริหารจัดการด้านการประชาสัมพันธ์เพื่อส่งเสริมให้เกษตรกรทำการผลิตตามแนวทางการพัฒนาเกษตรกรรมยั่งยืน” โดยนำกรอบแนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 5 ด้าน มาปรับใช้ พร้อมทั้งคาดหวังว่าผลการศึกษาค้างนี้จะเป็นประโยชน์ทั้งด้านวิชาการ และด้านการปฏิบัติต่อหน่วยงานของรัฐ เจ้าหน้าที่ของรัฐ และประชาชนต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. ศึกษาสภาพปัญหาการบริหารจัดการการประชาสัมพันธ์เพื่อส่งเสริมให้เกษตรกรทำการเกษตรกรรมยั่งยืนของจังหวัดนครราชสีมา
2. ศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการการประชาสัมพันธ์เพื่อส่งเสริมให้เกษตรกรทำการเกษตรกรรมยั่งยืนของจังหวัดนครราชสีมา
3. ศึกษาปัจจัยที่มีส่วนสำคัญที่ทำให้แนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการการประชาสัมพันธ์เพื่อส่งเสริมให้เกษตรกรทำการเกษตรกรรมยั่งยืนของจังหวัดนครราชสีมา ประสบผลสำเร็จ

แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

วิทย์ ศิวะศรียานนท์ (2541, น. 3) กล่าวถึงหลักประชาสัมพันธ์ ควรปฏิบัติดังต่อไปนี้ คือ ต้องมุ่งประโยชน์ส่วนรวมเป็นใหญ่เป็นเป้าหมายที่สำคัญที่สุดของประชาสัมพันธ์ต้องจิตใจกลุ่มต่างๆ เนื่องจากงานประชาสัมพันธ์เป็นงานประสานดังนั้นนโยบายของรัฐบาลหรือองค์การที่ตนเป็นเจ้าของหน้าที่ประชาสัมพันธ์อย่างซาบซึ้ง นับเป็นเรื่องที่สำคัญต้องรู้เทคนิคของเครื่องมือสื่อประชาสัมพันธ์ต่างๆ เพื่อให้ได้ประโยชน์มากขึ้น ต้องยึดหลักความจริง ความซื่อสัตย์สุจริตเป็นหลัก ข้อนี้สำคัญมาก ถ้าเราประชาสัมพันธ์โดยไม่ใช้ความจริง หรือความซื่อสัตย์สุจริตแล้ว ผลสุดท้ายที่ได้รับก็คือความไม่เชื่อถือจากสาธารณชน ต้องปฏิบัติงานอย่างสม่ำเสมอ ดังนั้นการทำงานจึงต้องมีแผน และเป็นกระบวนการที่ได้วางแผนไว้

แล้วอย่างดียิ่งจะบรรลุเป้าหมาย ต้องเปิดเผยไม่มีเงื่อนไข ต้องเปิดเผยข้อมูลสิ่งต่างๆ อย่างตรงไปตรงมา บุคลากรที่ทำหน้าที่ประชาสัมพันธ์ ตลอดจนอุปกรณ์การประชาสัมพันธ์ต้องมีคุณภาพสูง การประชาสัมพันธ์ต้องมุ่งให้เข้าถึงผู้มีอิทธิพลในสังคมเป็นประการแรก ผู้มีอิทธิพล คือผู้ที่มีความคิดอ่านหรือการกระทำที่เชื่อของคนหมู่มาก

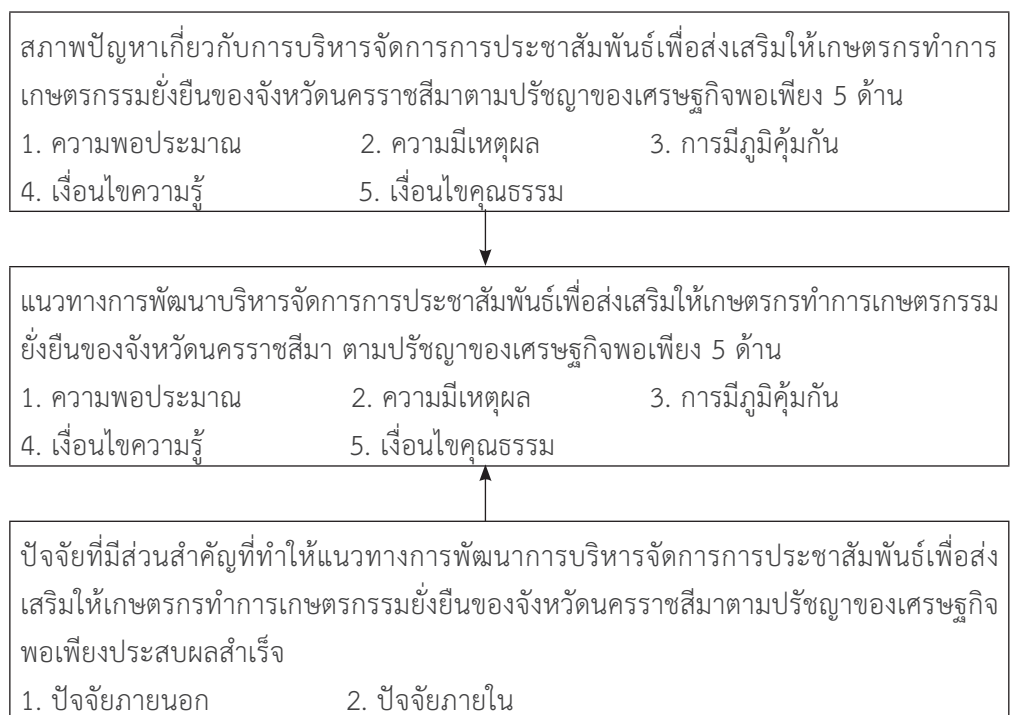
การส่งเสริมเกษตรยั่งยืน จำเป็นต้องกล่าวถึงแนวคิด หรือกระบวนการทัศน์ในการพัฒนาแนวคิดของนโยบายในการพัฒนาระบบเกษตรยั่งยืนในปัจจุบัน มิได้มุ่งเน้นกระบวนการทัศน์ในการแก้ไขปัญหาพื้นฐาน คือการพึ่งพาตนเองของเกษตรกรรายย่อย ทำให้การส่งเสริมโดยส่วนใหญ่จึงนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงรูปแบบการผลิต มากกว่าการสร้างความสามารถในการพึ่งตนเองของเกษตรกรรายย่อย นโยบายเช่นนี้ จะไม่ได้แก้ปัญหของเกษตรกรที่ผ่านมา เช่น ปัญหาการพึ่งพิงปัจจัยภายนอกมากเกินไป ทั้งปัจจัยการผลิตและความรู้ การพึ่งตลาดส่งออกเป็นด้านหลัก มากกว่าการสร้างความมั่นคงทางอาหารให้เกิดขึ้นในระดับครอบครัวชุมชน ฯลฯ ทำให้เกษตรกรต้องเสี่ยงกับระบบการตลาด และขาดอำนาจการต่อรองเหมือนดังที่เคยเป็นมา นอกจากนั้น ยังเกิดความสับสนของการพัฒนาระบบเกษตรยั่งยืน เนื่องจากการส่งเสริมระบบเกษตรยั่งยืน ทำให้ดูเหมือนว่า การทำเกษตรยั่งยืนเกิดขึ้นจำนวนมาก แต่เมื่อดูตัวเลขการนำเข้าสารเคมีกำจัดศัตรูพืช และสารเคมีกำจัดวัชพืชยังมีได้ลดลง สิ่งทีลดลงบ้างคือ ปุ๋ยเคมี เนื่องจากราคาแพง ประกอบกับความรู้ด้านการผลิตปุ๋ยอินทรีย์มีมากพอ และสามารถพัฒนาให้ได้คุณภาพ ทำให้เกษตรกรหันมาใช้ปุ๋ยอินทรีย์ ปุ๋ยชีวภาพมากขึ้น แสดงให้เห็นว่า ความเข้าใจการพัฒนาระบบเกษตรกรรมยั่งยืน โดยเฉพาะเกษตรกรอินทรีย์นั้น ยังมีข้อจำกัด รวมทั้งเมื่อมุ่งเน้นการส่งออกเป็นด้านหลัก ย่อมทำให้การผลิตมีข้อจำกัดไปด้วย หากทำความเข้าใจให้ชัดเจนถึงระบบเกษตรยั่งยืน พบว่า มีคำหลายคำที่กล่าวถึงระบบเกษตรในแนวทางนี้ เช่น เกษตรอินทรีย์ เกษตรยั่งยืน เกษตรทางเลือก เกษตรผสมผสาน เกษตรทฤษฎีใหม่ เกษตรปลอดสารเคมี ฯลฯ (สุภาไยเมือง, 2549)

สำนักงานประชาสัมพันธ์จังหวัดนครราชสีมา (ส.ปชส.นม.) เป็นหน่วยงานราชการส่วนภูมิภาค ที่จัดตั้งขึ้นในรอบปีที่ 2 ของกรมประชาสัมพันธ์ คือ จัดตั้งเมื่อปี

พุทธศักราช 2528 มีที่ตั้งอยู่ภายใน อาคารศาลากลางจังหวัด นครราชสีมา มีภารกิจหน้าที่ คือ ให้คำปรึกษาด้านการ ประชาสัมพันธ์แก่ผู้บริหาร รวมทั้งหน่วยงานภาครัฐ และ เอกชน, กำหนดแผนงานประชาสัมพันธ์ของจังหวัด ตาม กรอบการบริหาร ยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดและบูรณา การแผนประชาสัมพันธ์จังหวัดและแผนพัฒนากลุ่มจังหวัด ดำเนินการประชาสัมพันธ์ เพื่อเพิ่มโอกาสให้ประชาชนเข้า ถึงและรับรู้ข้อมูลข่าวสาร เพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตและ สังคมที่ดีขึ้น โดยใช้กระบวนการประชาสัมพันธ์ เครือข่าย อาสาประชาสัมพันธ์ฯ และการสื่อสารมวลชนทุกรูปแบบ และ ติดตามรับฟังทัศนคติและความคิดเห็นของประชาชน ที่มีต่อหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนในจังหวัด

สำนักงานเกษตรจังหวัดนครราชสีมา มีภารกิจเพิ่ม ศักยภาพของเกษตรกร ในการผลิต การแปรรูป การเพิ่ม มูลค่าในสินค้าเกษตร การกำหนดมาตรการและแนวทาง ในการส่งเสริมการเกษตร การควบคุมคุณภาพสินค้าและ ผลิตภัณฑ์ ตลอดจนการถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตร สู่เกษตรกร เพื่อสร้างรายได้และความมั่นคงในการผลิต และประกอบอาชีพการเกษตร โดยมีอำนาจหน้าที่ คือ ส่งเสริม และพัฒนาเกษตรกรและองค์กรเกษตรกร , ฝึก อาชีพเกษตรกร และให้บริการทางการเกษตร , พัฒนา ส่งเสริม และประสานการถ่ายทอดความรู้ด้านการผลิต และการจัดการผลผลิต ประมง และปศุสัตว์ แก่เกษตรกร และ ปฏิบัติการอื่นใดตามที่กฎหมายกำหนดเป็นอำนาจ หน้าที่ของกรมส่งเสริมการเกษตร หรือตามที่กระทรวง หรือ คณะรัฐมนตรีมอบหมาย

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสม (mixed research method) โดยผู้ศึกษาวิจัยให้ความสำคัญกับการวิจัยเชิงปริมาณ (quantitative research) เป็นหลัก เพื่อหาข้อเท็จจริงและนำมาใช้เป็นข้อมูลในการจากแจกแบบสอบถามซึ่งกลุ่มเป้าหมายคือ เกษตรกรในจังหวัด

นครราชสีมา และใช้การวิจัยเชิงคุณภาพ (qualitative research) จากการสัมภาษณ์แนวลึกเฉพาะผู้เชี่ยวชาญ (in-depth interview) แบบเฉพาะเจาะจงจำนวน 9 คน มาสนับสนุนหรือเทียบเคียงกับผลที่ได้จากการวิจัยเชิงปริมาณ

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ จำนวนเกษตรกรทั้งหมดที่ทำการ
ศึกษาในพื้นที่ของจังหวัดนครราชสีมา จำนวน 266,874
คน (กรมส่งเสริมการเกษตร, 2559) กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่
จำนวนตัวแทนของเกษตรกรดังกล่าวที่ตอบแบบสอบถาม
ซึ่งในที่นี้หมายถึง เกษตรกรในพื้นที่จังหวัดนครราชสีมา ที่
ถูกเลือกเพื่อเป็นตัวแทนในการตอบแบบสอบถาม จำนวน
1,107 คน ซึ่งได้มาจากขนาดกลุ่มตัวอย่างของ ยามาเน่
(Yamane, 1967, p. 398)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยเชิงปริมาณ เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงปริมาณ
ในการศึกษานี้จึงได้ใช้แบบสอบถาม (questionnaire)
เป็นเครื่องมือสำหรับเก็บรวบรวมข้อมูลดังกล่าว เพื่อให้ได้
ข้อมูลจากการวิจัยเชิงปริมาณดังกล่าว ในการศึกษานี้
จึงใช้แบบสอบถาม (questionnaire) เป็นเครื่องมือสำหรับ
เก็บรวบรวมข้อมูลดังกล่าว สำหรับการวิจัยเชิงคุณภาพ
ผู้ศึกษาได้ใช้แบบสัมภาษณ์แนวลึกที่มีโครงสร้างเฉพาะ
ผู้เชี่ยวชาญ (structured in-depth interview form)
เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สำหรับสถิติที่ใช้สำหรับการวิจัยเชิงปริมาณ คือ
สถิติเชิงพรรณนา (descriptive statistics) ได้แก่ ค่า
ความถี่ (frequency) สถิติร้อยละ (percentage) ค่าเฉลี่ย
(mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation)
การวิจัยเชิงคุณภาพใช้การวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัย

1. ปัญหาการบริหารจัดการการประชาสัมพันธ์เพื่อ
ส่งเสริมให้เกษตรกรทำการเกษตรกรรมยั่งยืนของจังหวัด
นครราชสีมาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 5 ด้าน พบ
ว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ล้วนเห็นด้วยในระดับมากที่สุด 5
ด้าน ได้แก่ ด้าน (1) ความพอประมาณ (2) ความมีเหตุผล
(3) ความมีภูมิคุ้มกัน (4) เงื่อนไขคุณธรรม (5) ด้านเงื่อนไข

ความรู้ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เห็นด้วยในระดับมากที่สุด กับ
ปัญหาด้านความมีเหตุผล ที่ว่า จังหวัดไม่ได้ประชาสัมพันธ์
ให้เกษตรกรทราบถึงปัญหาการทำการเกษตรของเกษตรกร
ในสภาพปัจจุบันที่มีปัญหาทั้งในด้านการผลิต การตลาด
และการมีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมมากเท่าที่ควร

2. แนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการการ
ประชาสัมพันธ์เพื่อส่งเสริมให้เกษตรกรทำการเกษตรกรรม
ยั่งยืนของจังหวัดนครราชสีมาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอ
เพียง 5 ด้าน พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ล้วนเห็นด้วยใน
ระดับมากที่สุด 5 ด้านดังกล่าว อีกทั้งกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่
เห็นว่า ด้านความเหตุผล เป็นแนวทางการพัฒนาที่สำคัญ
ที่สุด ที่ว่าจังหวัดควรณรงค์ในด้านการประชาสัมพันธ์
ให้เกษตรกรทราบถึงปัญหาการทำการเกษตรในปัจจุบัน
ที่มีปัญหาด้านการผลิต การตลาด และมีผลกระทบต่อสิ่ง
แวดล้อมให้มากเท่าที่ควร ซึ่งเกษตรกรควรปรับเปลี่ยน
วิธีการผลิตไปสู่การทำเกษตรกรรมยั่งยืนเพื่อความมั่นคง
ในด้านรายได้

3. ปัจจัยภายในและภายนอกที่มีส่วนสำคัญที่ทำให้
แนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการการประชาสัมพันธ์
เพื่อส่งเสริมให้เกษตรกรทำการเกษตรกรรมยั่งยืนของ
จังหวัดนครราชสีมาประสบผลสำเร็จ ด้านปัจจัยภายใน
และปัจจัยภายนอก พบว่า ปัจจัยภายใน ได้แก่ ผู้บริหาร
ของจังหวัดมีวิสัยทัศน์ที่ดี มีภาวะผู้นำสูง ให้ความสำคัญ
กับงานประชาสัมพันธ์รวมถึงให้การสนับสนุนด้านการ
ประชาสัมพันธ์เพื่อให้เกษตรกรทำเกษตรยั่งยืนกว้างขวาง
ออกไป พร้อมทั้งพิจารณาให้ความสนับสนุนในด้านงบประมาณ
ด้านการประชาสัมพันธ์ให้เพียงพอ และ
ปัจจัยภายนอก ได้แก่ หน่วยงานด้านการประชาสัมพันธ์
ทั้งภาครัฐและภาคเอกชนที่เกี่ยวข้องทุกภาคส่วนให้การ
สนับสนุนงานด้านการประชาสัมพันธ์ในทุกขั้นตอนของ
การดำเนินงาน

4. ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่ได้จากการ
สัมภาษณ์แนวลึกเฉพาะผู้เชี่ยวชาญ หรือผู้ให้ข้อมูลหลัก
จำนวน 9 ต่อแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการ ปัจจัย
ภายในและภายนอกที่มีส่วนสำคัญที่ทำให้แนวทางการ
พัฒนาการบริหารจัดการประสบผลสำเร็จ และประสิทธิภาพ

ในการบริหารจัดการการประชาสัมพันธ์เพื่อส่งเสริมให้เกษตรกรทำเกษตรกรรมยั่งยืนของจังหวัดนครราชสีมา ตามกรอบแนวคิด การบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี 5 ด้าน ซึ่งเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ พบว่า

1) ปัญหาพัฒนาการบริหารจัดการการประชาสัมพันธ์เพื่อส่งเสริมให้เกษตรกรทำการเกษตรกรรมยั่งยืนของจังหวัดนครราชสีมา ที่ว่า จังหวัดไม่ได้ประชาสัมพันธ์ให้เกษตรกรทราบถึงปัญหาการทำการเกษตรของเกษตรกรในสภาพปัจจุบันที่มีปัญหาทั้งในด้านการผลิต การตลาด และการมีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมมากเท่าที่ควร พบว่า พบว่า ผู้เชี่ยวชาญ หรือผู้ให้ข้อมูลหลักทั้ง 9 คน เห็นด้วยกับคำถามดังกล่าว โดยให้เหตุผลสำคัญไว้ว่า เกษตรกรทำการผลิตอย่างไรอย่างหนึ่งมากเกินไป ทำให้ผลผลิตนั้นล้นตลาด และถ้าทำเกษตรกรรมซ้ำๆอย่างใดอย่างหนึ่ง ทำให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม แต่่นโยบายรัฐบาลก็ยังขัดกับหลักที่ว่า ยังเสริมให้เกษตรกรทำการผลิตอย่างเดียว เช่น ให้เกษตรกรทำพืชพรรณอย่างเดียวบนนาแปลงใหญ่ มันสำปะหลังแปลงใหญ่ คล้ายกับว่าต้องการให้เกษตรกรรวมกลุ่มกัน เพื่อให้เกิดการบริหารจัดการ และเพื่อให้มีอุปกรณ์ที่จะใช้ร่วมกัน ซึ่งสวนทางกับการทำการผลิตแบบผสมผสาน ทำให้เกษตรกรเกิดความสับสน และเมื่อเกิดปัญหาล้นตลาดหรือ ประสบปัญหาพืชพรรณ ทำให้เกษตรกรเกิดภาวะขาดทุน ราคาพืชผลทางเกษตรตกต่ำ ไม่มีหลักประกัน ทุกอย่างเป็นไปตามกลไกของตลาด เราจะทำอะไรให้เกษตรกรเข้าใจว่าทำไมต้องปรับเปลี่ยน ทำไปแล้วก็ไม่มีตลาดรองรับ ควรมีการประชาสัมพันธ์ และควรการรณรงค์เรื่องการเกษตร และแนะนำแนวทางการทำเกษตรกรรมยั่งยืน เพื่อให้ทันและเข้าใจกลไกของการตลาด และเป็นผลดีต่อสิ่งแวดล้อม

2) แนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการการประชาสัมพันธ์เพื่อส่งเสริมให้เกษตรกรทำการเกษตรกรรมยั่งยืนของจังหวัดนครราชสีมา ที่ว่า “จังหวัดนครราชสีมา ควรมีนโยบายที่ชัดเจนทำให้รู้แนวทางในการที่จะส่งเสริมให้เกษตรกรหันมาทำเกษตรกรรมยั่งยืน” พบว่า ผู้เชี่ยวชาญ หรือผู้ให้ข้อมูลหลักทั้ง 9 คน ล้วนเห็นด้วยกับคำถามดังกล่าว โดยให้เหตุผลสำคัญไว้ว่า ควรจะเป็นไปในทิศทางใดที่จะสามารถเปลี่ยนทัศนคติของเกษตรกร หรือปลูกฝังความคิดใหม่ให้เกษตรกรเปลี่ยนจากการทำเกษตรเดิมในรูปแบบ

เดิม หรือที่เรียกว่า เกษตรเชิงเดี่ยว หันมาทำเกษตรยั่งยืน หรือที่เรียกว่า เกษตรผสมผสาน และนโยบายนั้นต้องเป็นที่ชัดเจน เห็นประโยชน์ และคุ้มค่ากับงบประมาณที่ใช้จ่ายในการประชาสัมพันธ์ การประชาสัมพันธ์ให้เห็นถึงด้านกลไกของตลาด ความต้องการของตลาด และปัญหาหรือปัจจัยการผลิตเกษตรกรรมในด้านต่างๆ เพื่อให้เกษตรกรได้รับรู้ รับทราบ ข่าวสาร เพื่อผลิตเกษตรกรรมได้ตรงกับความเป็นจริงของตลาดในปัจจุบัน เพื่อป้องกันผลผลิตล้นตลาด ทำให้เกษตรกรขาดทุน และควรเน้นให้เกษตรกรหันมาผลิตเกษตรกรรมที่ไม่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม เช่น การปลูกพืชหมุนเวียน การใช้ปุ๋ยอินทรีย์ เป็นต้น เพื่อให้เกษตรกรได้มีการวางแผนในการผลิตว่า ควรจะผลิตอะไรที่จะให้เกิดผลกำไร และการวางแผนที่ดี ทำให้สามารถลดรายจ่ายที่ไม่จำเป็นออกไป ทำให้เกิดรายได้แฝงเพิ่มขึ้นมาจากเดิม เพื่อพอดีและสอดคล้องกับแรงงานของครอบครัว และวัสดุอุปกรณ์ภายในครัวเรือนที่สามารถนำมาใช้เป็นประโยชน์ในการทำเกษตรกรรมได้ โดยไม่ต้องพึ่งปัจจัยปัจจัยจากภายนอกมากจนเกินไป ทำให้เกิดผลกำไรที่เพิ่มขึ้นจากเดิม”

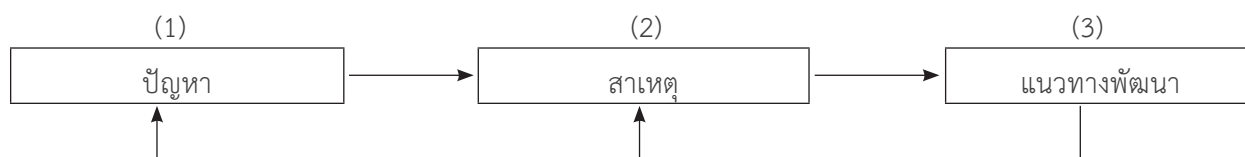
3) ปัจจัยที่มีส่วนสำคัญที่ทำให้แนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการการประชาสัมพันธ์เพื่อส่งเสริมให้เกษตรกรทำการเกษตรกรรมยั่งยืนของจังหวัดนครราชสีมา ประสบผลสำเร็จ พบว่า ผู้เชี่ยวชาญ หรือผู้ให้ข้อมูลหลักทั้ง 9 คน ล้วนเห็นด้วยกับคำถามดังกล่าว โดยให้เหตุผลสำคัญไว้ว่า “เมื่อผู้บริหารมีวิสัยทัศน์ที่ดี ย่อมมีความคิดที่หลากหลาย และมองถึงปัญหา ผลกระทบ และแนวทางการพัฒนาที่ลึกซึ้งและชัดเจน สามารถนำมาใช้เป็นนโยบายอย่างเป็นรูปธรรมได้ รวมถึงการสนับสนุนมองเห็นความสำคัญในการบริหารงบประมาณให้เพียงพอในการบริหารจัดการการประชาสัมพันธ์ เพื่อให้การประชาสัมพันธ์มีประสิทธิภาพ มีผลดีตอบรับกลับมา และ ในปัจจุบันภาคธุรกิจยังเน้นความต้องการผลกำไรของธุรกิจเป็นหลัก แม้แต่การให้ข้อมูลเกษตรกร ก็ยังมีผลแอบแฝงเพื่อเอื้อประโยชน์ให้กับตนเอง ซึ่งตรงกับภาครัฐที่เน้นนโยบายและผลประโยชน์ของสาธารณะเป็นหลัก ซึ่งเป็นหลักการที่มองดูแล้วอาจมีความขัดแย้ง แต่ถ้าภาคเอกชน ธุรกิจ กับภาครัฐ ร่วมมือกันส่งเสริม สนับสนุนในทุกภาคส่วน จะส่งผลผลักดันขับเคลื่อนกลไกทางด้านเกษตรกรรมไปในทิศทางที่ดีต่อไปได้ในอนาคต”

การอภิปรายผล

1. ปัญหาเกี่ยวกับการบริหารจัดการ และแนวทางการบริหารจัดการการประชาสัมพันธ์เพื่อส่งเสริมให้เกษตรกรทำการเกษตรกรรมยั่งยืนของจังหวัดนครราชสีมา

ตามหลักของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง 5 ด้าน คือ ด้านความมีเหตุผล มีดังนี้

กระบวนการพิจารณาแก้ไขปัญหา

ด้านความมีเหตุผล จังหวัดไม่ได้ประชาสัมพันธ์ให้เกษตรกรทราบถึงปัญหาการทำการเกษตรของเกษตรกรในสภาพปัจจุบันที่มีปัญหาทั้งในด้านการผลิต การตลาด และการมีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมมากเท่าที่ควร (คำถามข้อที่ 4. ของแบบสอบถามในภาคผนวก) (คำถามข้อที่ 4 ของแบบสอบถามในภาคผนวก) ค่าเฉลี่ย 2.40, SD 0.63

เกษตรกรยังไม่เข้าใจ และมีความรู้เกี่ยวกับเกษตรกรรมยั่งยืนที่ถูกต้อง จึงทำให้เกษตรกรขาดการวางแผนการผลิตในการทำการเกษตรกรรมจึงทำให้ประสบปัญหาในด้านต่างๆ

จังหวัดควรณรงค์ในด้านประชาสัมพันธ์ให้เกษตรกรทราบถึงปัญหาการทำการเกษตรในปัจจุบันที่มีปัญหาด้านการผลิต การตลาด และมีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมให้มากเท่าที่ควร ซึ่งเกษตรกรควรปรับเปลี่ยนวิธีการผลิตไปสู่การทำเกษตรกรรมยั่งยืนเพื่อความมั่นคงในด้านรายได้

ภาพ 2 ภาพรวมปัญหา สาเหตุ และแนวทางการบริหารจัดการการประชาสัมพันธ์เพื่อส่งเสริมให้เกษตรกรทำการเกษตรกรรมยั่งยืนของจังหวัดนครราชสีมา โดยนำ กรอบแนวคิดทางวิชาการที่เรียกว่า “กระบวนการพิจารณาแก้ไขปัญหา”

ปัญหาเกี่ยวกับการบริหารจัดการการประชาสัมพันธ์เพื่อส่งเสริมให้เกษตรกรทำการเกษตรกรรมยั่งยืนของจังหวัดนครราชสีมา พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เห็นด้วยมากต่อปัญหาดังกล่าว แทนที่จะเห็นด้วยในระดับปานกลางหรือระดับน้อย ผู้ศึกษามีความเห็น ว่า ในแต่ละข้อคำถามกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เห็นด้วยในระดับมากทั้งหมด เพราะเป็นสาเหตุและเป็นเงื่อนไขปัญหาที่มีปัญหา มาก ได้แก่ ปัญหาด้านความมีเหตุผล กับปัญหาที่ จังหวัดไม่ได้ประชาสัมพันธ์ให้เกษตรกรทราบถึงปัญหาการทำการเกษตรของเกษตรกรในสภาพปัจจุบันที่มีปัญหาทั้งในด้านการผลิต การตลาด และการมีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมมากเท่าที่ควร ด้วยสาเหตุของปัญหาที่อันเกิดมาจาก เกษตรกร

ยังไม่เข้าใจ และมีความรู้เกี่ยวกับเกษตรกรรมยั่งยืนที่ถูกต้อง จึงทำให้เกษตรกรขาดการวางแผนการผลิตในการทำการเกษตรกรรมจึงทำให้ประสบปัญหาในด้านต่างๆ

แนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการการประชาสัมพันธ์เพื่อส่งเสริมให้เกษตรกรทำการเกษตรกรรมยั่งยืนของจังหวัดนครราชสีมา พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เห็นด้วยมากต่อปัญหาดังกล่าว แทนที่จะเห็นด้วยในระดับปานกลางหรือระดับน้อย ผู้ศึกษามีความเห็น ว่า ในแต่ละข้อคำถามกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เห็นด้วยในระดับมากทั้งหมด เพราะเป็นสาเหตุและเป็นแนวทางการพัฒนาที่เหมาะสม ได้แก่ จังหวัดควรณรงค์ในด้าน

การประชาสัมพันธ์ให้เกษตรกรทราบถึงปัญหาการทำการเกษตรในปัจจุบันที่มีปัญหาด้านการผลิต การตลาด และมีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมให้มากเท่าที่ควร ซึ่งเกษตรกรควรปรับเปลี่ยนวิธีการผลิตไปสู่การทำเกษตรกรรมยั่งยืนเพื่อความมั่นคงในด้านรายได้

2. ปัจจัยภายในและภายนอกที่มีส่วนสำคัญที่ทำให้แนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการการประชาสัมพันธ์เพื่อส่งเสริมให้เกษตรกรทำการเกษตรกรรมยั่งยืนของจังหวัดนครราชสีมาประสบผลสำเร็จ พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เห็นด้วยมาก ต่อปัจจัยภายในและภายนอกที่มีส่วนสำคัญที่ทำให้แนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการการประชาสัมพันธ์เพื่อส่งเสริมให้เกษตรกรทำการเกษตรกรรมยั่งยืนของจังหวัดนครราชสีมาประสบผลสำเร็จ เหตุผลสำคัญที่กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เห็นด้วยในระดับมากดังกล่าวแทนที่จะเห็นด้วยในระดับปานกลางหรือในระดับน้อย ผู้ศึกษามีความเห็นว่าเป็นแต่ละข้อคำถามกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เห็นด้วยในระดับมากทั้งหมด เพราะเป็นสาเหตุและเป็นเงื่อนไขที่ดีมาก ได้แก่ ปัจจัยภายใน ได้แก่ การที่ผู้บริหารของจังหวัดมีวิสัยทัศน์ที่ดี มีภาวะผู้นำสูง ให้ความสำคัญกับงานประชาสัมพันธ์รวมถึงให้การสนับสนุนด้านการประชาสัมพันธ์เพื่อให้เกษตรกรทำเกษตรยั่งยืนกว้างขวางออกไป พร้อมทั้งพิจารณาให้ความสนับสนุนในด้านงบประมาณด้านการประชาสัมพันธ์ได้อย่างเพียงพอ ด้วยเหตุผลที่ว่า เมื่อผู้บริหารมีวิสัยทัศน์ที่ดี ย่อมมีความคิดที่หลากหลาย และมองถึงปัญหา ผลกระทบ และแนวทางการพัฒนาที่ลึกซึ้งและชัดเจน สามารถนำมาใช้เป็นนโยบายอย่างเป็นรูปธรรมได้ รวมถึงการสนับสนุนมองเห็นความสำคัญในการบริหารงบประมาณให้เพียงพอในการบริหารจัดการการประชาสัมพันธ์ เพื่อให้การประชาสัมพันธ์มีประสิทธิภาพ มีผลดีตอบรับกลับมา และ ปัจจัยภายนอก ได้แก่ การที่หน่วยงานด้านการประชาสัมพันธ์ทั้งภาครัฐและภาคเอกชนที่เกี่ยวข้องทุกภาคส่วนให้การสนับสนุนงานด้านการประชาสัมพันธ์ในทุกขั้นตอนของการดำเนินงาน ด้วยเหตุผลที่ว่า ในปัจจุบันภาคธุรกิจยังเน้นความต้องการผลกำไรของธุรกิจเป็นหลัก แม้แต่การให้ข้อมูลเกษตรกร ก็ยังมีผลแอบแฝงเพื่อเอื้อประโยชน์ให้กับตนเอง ซึ่งตรงกับภาครัฐที่เน้นนโยบายและผลประโยชน์ของสาธารณะเป็นหลัก ซึ่งเป็นหลักการที่มองดูแล้วอาจมีความขัดแย้ง แต่ถ้าภาคเอกชน ธุรกิจ กับภาค

รัฐ ร่วมมือกันส่งเสริม สนับสนุนในทุกภาคส่วน จะส่งผลผลักดันขับเคลื่อนกลไกทางด้านเกษตรกรรมไปในทิศทางที่ดีต่อไปได้ในอนาคต”

ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งนี้

1. ข้อเสนอแนะของปัญหาการบริหารจัดการการประชาสัมพันธ์เพื่อส่งเสริมให้เกษตรกรทำการเกษตรกรรมยั่งยืนของจังหวัดนครราชสีมา ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง 5 ด้าน ในการศึกษาครั้งนี้ได้นำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 5 ด้าน มาปรับใช้เป็นกรอบแนวคิด จากความคิดเห็นกลุ่มเกษตรกรส่วนใหญ่ เห็นว่า ปัญหาการบริหารจัดการ ด้านความมีเหตุผลมีปัญหามากที่สุดเห็นสมควรรับดำเนินการแก้ไข ได้แก่ จังหวัดไม่ได้ประชาสัมพันธ์ให้เกษตรกรทราบถึงปัญหาการทำการเกษตรของเกษตรกรในสภาพปัจจุบันที่มีปัญหาทั้งในด้านการผลิต การตลาด และการมีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมมากเท่าที่ควร ด้วยปัญหาที่เกิดจาก เกษตรกรยังไม่เข้าใจ และมีมีความรู้เกี่ยวกับเกษตรกรรมยั่งยืนที่ถูกต้อง จึงทำให้เกษตรกรขาดการวางแผนการผลิตในการทำเกษตรกรรมจึงทำให้ประสบปัญหาในด้านต่าง เช่น ผลผลิตทางการเกษตรล้นตลาด เพราะขาดการประชาสัมพันธ์ข่าวสาร ประชาสัมพันธ์ของจังหวัดนครราชสีมาควรให้ข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์กับเกษตรกร เพื่อให้ทราบถึงกลไกของตลาดในปัจจุบัน และปัญหาต่างๆที่เกิดขึ้น เพื่อที่เกษตรกรได้เกิดการวางแผนที่ดีด้านการผลิตเกษตรกรรมเพื่อให้เกิดอัตราส่วนที่พอดีกับความต้องการของตลาด

2. ข้อเสนอแนะของแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการการประชาสัมพันธ์เพื่อส่งเสริมให้เกษตรกรทำการเกษตรกรรมยั่งยืนของจังหวัดนครราชสีมา ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง 5 ด้าน ในการศึกษาครั้งนี้ได้นำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 5 ด้าน มาปรับใช้เป็นกรอบแนวคิด จากความคิดเห็นเกษตรกรส่วนใหญ่ เห็นว่าแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการ ด้านความมีเหตุผล เป็นแนวทางที่ดีและเห็นสมควรที่จะสามารถนำไปปฏิบัติเพื่อให้เกิดการพัฒนาให้ดีขึ้น ได้แก่ จังหวัดควรควรเร่งดำเนินการประชาสัมพันธ์ให้เกษตรกรทราบถึงปัญหาการทำการเกษตรในปัจจุบันที่มีปัญหาด้านการผลิต การตลาด และมีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมให้มาก ด้วยเหตุผลว่า การ

ประชาสัมพันธ์ให้เห็นถึงด้านกลไกของตลาด ความต้องการของตลาด และปัญหาหรือปัจจัยการผลิตเกษตรกรรมในด้านต่างๆ เพื่อให้เกษตรกรได้รับรู้ รับทราบ ข่าวสาร เพื่อผลิตเกษตรกรรมได้ตรงกับความเป็นจริงของตลาดในปัจจุบัน เพื่อป้องกันผลผลิตล้นตลาด ทำให้เกษตรกรขาดทุน และควรเน้นให้เกษตรกรหันมาผลิตเกษตรกรรมที่ไม่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม เช่น การปลูกพืชหมุนเวียน การใช้ปุ๋ยอินทรีย์ เป็นต้น

3. ข้อเสนอแนะสำหรับปัจจัยที่มีส่วนสำคัญที่ทำให้แนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการการประชาสัมพันธ์เพื่อส่งเสริมให้เกษตรกรทำการเกษตรกรรมยั่งยืนของจังหวัดนครราชสีมาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงประสบผลสำเร็จ จากความคิดเห็นเกษตรกรส่วนใหญ่ ปัจจัยที่มีส่วนสำคัญทำให้แนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการประสบความสำเร็จ มีอยู่ 2 ปัจจัย คือ ปัจจัยภายนอก และปัจจัยภายใน ในด้านปัจจัยภายในที่เห็นว่า เมื่อผู้บริหารมีวิสัยทัศน์ที่ดี ย่อมมีความคิดที่หลากหลาย และมองถึงปัญหา ผลกระทบ และแนวทางการพัฒนาที่ลึกซึ้งและชัดเจน สามารถนำมาใช้เป็นนโยบายอย่างเป็นรูปธรรมได้ รวมถึงการสนับสนุนมองเห็นความสำคัญในการบริหารงบประมาณให้เพียงพอในการบริหารจัดการการประชาสัมพันธ์ เพื่อให้การประชาสัมพันธ์มีประสิทธิภาพ มีผลดีตอบรับกลับมา และในด้านปัจจัยภายนอก ที่เห็นว่า ปัจจุบันภาคธุรกิจยังเน้นความต้องการผลกำไรของธุรกิจเป็นหลัก แม้แต่การให้ข้อมูลเกษตรกร ก็ยังมีผลแอบแฝงเพื่อเอื้อประโยชน์ให้กับตนเอง ซึ่งตรงกับภาครัฐที่เน้นนโยบายและผลประโยชน์ของสาธารณะเป็นหลัก ซึ่งเป็นหลักการที่มองดูแล้วอาจมีความขัดแย้ง แต่ถ้าภาคเอกชน ธุรกิจ กับภาครัฐ ร่วมมือกันส่งเสริม สนับสนุนในทุกภาคส่วน จะส่งผลผลักดันขับเคลื่อนกลไกทางด้านเกษตรกรรมไปในทิศทางที่ดีต่อไปได้ในอนาคต ซึ่งปัจจัยเหล่านี้มีส่วนที่สำคัญที่เป็นตัวแปรให้แนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการประสบผลสำเร็จได้

ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

1. ในการศึกษาครั้งต่อไป หน่วยงานหรือบุคลากรของหน่วยงานอื่น จึงควรนำกรอบแนวคิดที่สำคัญ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 5 ด้าน ด้านนี้ไปทำวิจัยในหน่วยงานอื่นนอกเหนือจากหน่วยงานประชาสัมพันธ์ของจังหวัดนครราชสีมา ทั้งนี้ เพื่อเป็นการพิสูจน์ผลการวิจัยว่าจะเหมือนกัน คล้ายคลึงกัน หรือแตกต่างกัน อันจะนำไปสู่การพัฒนาการบริหารจัดการของหน่วยงานของรัฐต่อไป อย่างไรก็ตาม ในการศึกษา หรือการวิจัยครั้งต่อไป อาจนำแนวคิดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 5 ด้าน ไปปรับใช้เฉพาะบางด้านที่เหมาะสมกับหน่วยงานที่ศึกษา หรืออาจตัดบางด้านออก โดยไม่จำเป็นต้องนำไปใช้ครบทั้งหมดทุกด้าน ในทางตรงกันข้าม อาจเพิ่มจำนวนด้านหรือตัวชี้วัดขึ้นอีกก็ได้ตามความเหมาะสม แต่ควรให้เหตุผลไว้ด้วยเสมอ

2. หน่วยงานประชาสัมพันธ์ของจังหวัดนครราชสีมาหรือบุคลากรควรทำวิจัยแบบเจาะลึกเกี่ยวกับการบริหารจัดการการประชาสัมพันธ์เพื่อส่งเสริมให้เกษตรกรทำการเกษตรกรรมยั่งยืนของจังหวัดนครราชสีมาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงแต่ละด้านอย่างเจาะจง เช่น ความพอประมาณ และ ความมีเหตุผล เป็นต้น

3. หน่วยงานประชาสัมพันธ์ของจังหวัดนครราชสีมาหรือบุคลากรควรทำวิจัยเชิงเปรียบเทียบของหน่วยงานประชาสัมพันธ์กับหน่วยงานอื่นที่มีภาระงานใกล้เคียงหรือคล้ายกัน เป็นต้น

4. หน่วยงานประชาสัมพันธ์ของจังหวัดนครราชสีมาหรือบุคลากรควรทำวิจัยโดยใช้กรอบแนวคิดอื่นสำหรับการศึกษาวิเคราะห์การบริหารจัดการการประชาสัมพันธ์เพื่อส่งเสริมให้เกษตรกรทำเกษตรกรรมยั่งยืนของจังหวัดนครราชสีมา

References

- Department of Agriculture Extension. (2016). *Report of ministry of agriculture and cooperatives*. Retrieved from <http://www.farmer.doae.go.th> (in Thai)
- Sivasriyanon, W. (1998). *Public relations principles of the present state*. Bangkok: Ministry of Education. (in Thai)
- Yai-Meuang, S. (2003). *Policy proposals for promoting organic farming and safe food*. Bangkok: Kasetsart University. (in Thai)
- Yamane, T. (1967). *Elementary sampling theory*. New Jersey: Prentice-Hall.

